

פופ כנעני

עדי סנד, עבודות מ-1999 עד 2015

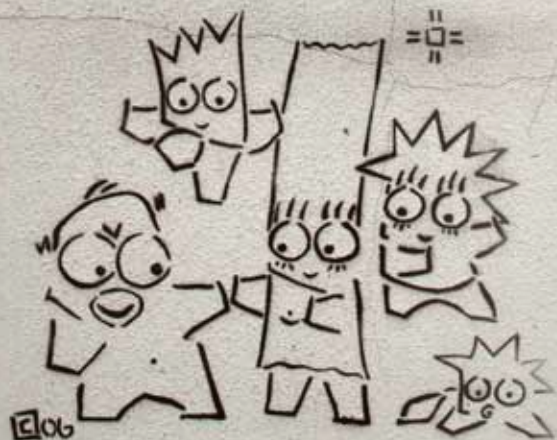

מוזיאון בית אורי ורמי נחושטן
קיבוץ אשדות יעקב מאוחד

FIX THE HEARD
19.8
WITH WORK
OF ART

אש

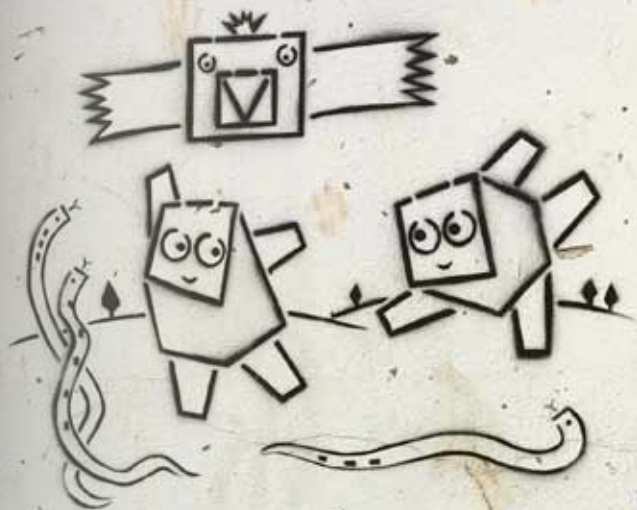
אדים בע"מ

מספה כיבוי
הדייקן

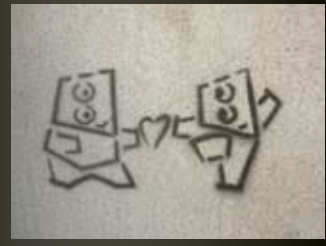
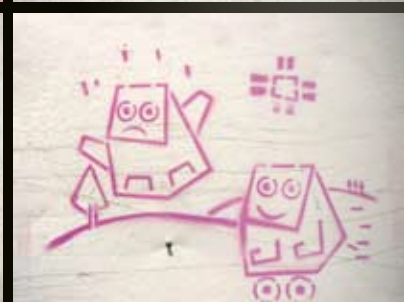
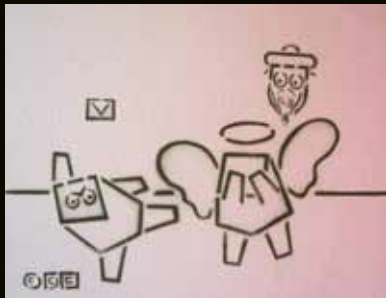
יצרני
ציוד לכיבוי אש

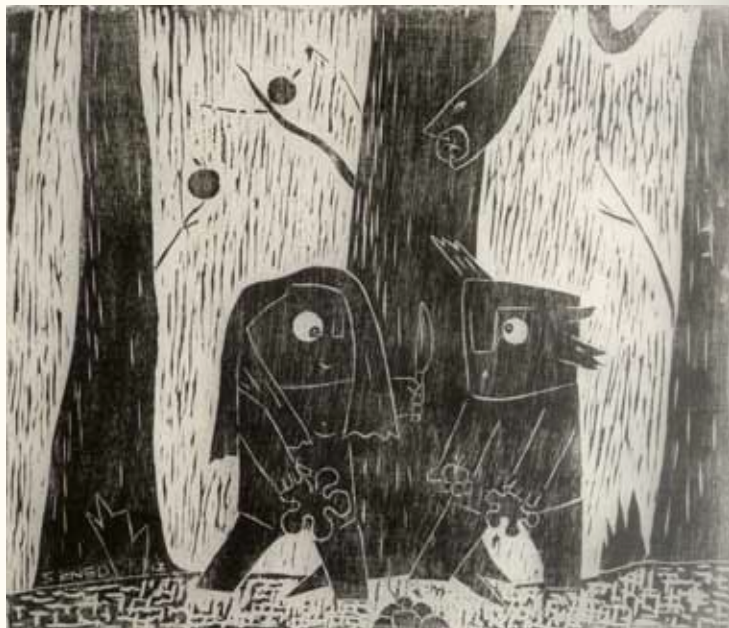

SENEL

פופ כנעני

עדי סנד, עבודות מ-1999 עד 2015

מוזיאון בית אורי ורמי נחושתן
קיבוץ אשדות יעקב מאוחד

פתח דבר

התערוכה של עדי סנד (יליד קיבוץ גבעת השלושה, 1971) במוזיאון אורי ורמי נחושתי היא תקדים בישראל: אין זו רק תערוכת יחיד מוזיאלית ראשונה של סנד, כי אם תערוכת יחיד ראשונה לאמן רחוב במוזיאון ישראלי. אמנות הרחוב פרצה מתוך עבודות הגרפיטי שכיסו את רחובות ניו יורק בשנות השישים של המאה שעברה על תמרורים, על חומות, על חלונות ובמיוחד על קירות הרכבת התחתית. בשנות השמונים אמנים כמו ז'אן מישל בסקיה, קית' הרינג וריצ'רד המבלטון הניחו את התשתית להכרה באמנות הרחוב כרובד לגיטימי בתולדות האמנות. כבר בעשור ההוא זכו אמני הרחוב לייצוג בתערוכות – תחילה בגלריות ואחר כך במוזיאונים.

אל ישראל תופעת אמנות הרחוב הגיעה באיחור. בשנות התשעים החלו לבצבץ במרחב הציבורי העירוני אמני רחוב, בעיקר בתל אביב. התערוכה הקבוצתית (והקטלוג) "אמנות רחוב בישראל" שאצרה טל לניר בביתן הלנה רובינשטיין לאמנות בת זמננו בקיץ 2011 (בו בזמן שמסביב לפינה התלקחה המחאה החברתית בשדרות רוטשילד), כינסה לראשונה תחת קורת גג אחת את הבולטים באמני הרחוב המקומיים להתבוננות בתופעה במבט על. מאז זכו אמני הרחוב המקומיים בהכרה צנועה, אך נדמה שהמוזיאונים נמנעו מלהמשיך לעסוק בתחום המזהה עם המרחב הציבורי הפתוח ולא דווקא עם החללים המוזיאליים הממסדיים. אם כן, תערוכה זו מבקשת להמשיך בהיכרות עם אמנות הרחוב ולהתעמק ביצירתו של אמן רחוב מן הבולטים והוותיקים הפועלים כאן.

תודה לעדי סנד על הזכות לעבוד אתו. תודה לטל שטרן על העיצוב המוקפד של הקטלוג. תודות לפרופ' חגי כנען, ד"ר ברוך בליך, יונתן אופק ונטלי מנדל על הטקסטים מאירי העיניים המופיעים בקטלוג.

מיכאל יעקובסון,
אוצר התערוכה

מוזיאון בית אורי ורמי נחושתי
אשדות יעקב מאוחד
אוצרת המוזיאון: רות שדמון

פופ כנעני, עדי סנד עבודות מ-1999 עד 2015
24 באפריל 2015 - 31 ביולי 2015
ה' באייר תשע"ה - ט"ו באב תשע"ה

תערוכה וקטלוג
אוצרות ועריכה: מיכאל יעקובסון
עיצוב, עריכה והפקה: טל שטרן
עריכת לשון: ענת פדן
צילומים: ידיד טוטנאור, מילי כץ, רננה לב כנען, אפרת סלה, עדי סנד,
מיכאל יעקובסון, רמי צלקה, מורן צדוק, שמואל רותם, טל שטרן
הדפסה: ע.ר.

חברי הוועד המנהל: יו"ר רו"ח מרק לינטון, עדנה סולדר,
ישראל ביטנר, סמדר ינאי, אריאל שגיא, עו"ד אבנר צור
וועדת ביקורת: אבי סתיו ורחל אפרת
צוות המוזיאון: אורית כהן, אריאלה ישראלי, ולדימיר אזבל,
אורלי לנצטיוסף ועמית לונדר

משרד התרבות והספורט
מועצה אזורית עמק הירדן
קיבוץ אשדות יעקב מאוחד

© 2015

כל הזכויות שמורות לעדי סנד ולמוזיאון בית אורי ורמי נחושתי

פופ כנעני

מיכאל יעקובסון

מכלול. ספר זה והתערוכה פורסים את מכלול יצירתו של עדי סנד - מעבודותיו המוקדמות בסוף שנות התשעים עד היום. מרבית יצירתו נעשית במרחב הציבורי, ובו היא משתלבת בעדינות בקירות העיר, בארונות סעף, בגדרות, בעמודים ובשלטים. חולפים על פניה בהליכה, בריצה, ברכיבה או בנסיעה. היא נגישה לא רק מבחינה מוחשית אלא גם בתכניה. הקופסונים, הדמויות שהמציא ופיתח בסוף שנות התשעים, צבעוניים ותמיד בפעולה, כמו שיאו של ריקוד עם ספר תורה או שיט אל הלא נודע, סעודה אחרונה, מלחמה, מאבק או צליבה. בתערוכה העבודות מנותקות מסביבת הרחוב ונצמדות אל קירות המוזיאון. בספר הן מודפסות על דפים שגודלם קבוע מראש.

קופסונים. "גרתי באותה תקופה בקיבוץ הראל וחייתי למכתב. במשיכת קולמוס ציירתי על נייר צורות של מעטפות שהפכו לצורת אבן, שיבוש של קובייה. מההפשטה של קובייה התפתחו הקופסונים הראשונים. באדריכלות יש הרבה משחקי תלת-ממד. אתה בונה כל הזמן. האדריכל וראש המחלקה זאב דרוקמן, שהיה מהמורים הבולטים במחלקה, היה מדבר בפתוס שדרש מאתנו, התלמידים, חשיבה מהבטן וחשיבה בגדול. ב-96 הכנתי בעזרת סכין כמה שבלונות של רימונים ויצאתי ערב אחד עם יונתן אופק אל 'גן מאיר', ושם על קיר מקלט ריסטתי את העבודות הראשונות במרחב. לצדן גם ציירתי ביד חופשית פרה. לאחר מכן התחלתי לעבוד על חיתוכי עץ של צלליות, והקופסונים החלו להופיע שם בקטן".

רימונים. הפוריות והשפע שמייצג הרימון, מין משבעת המינים שרווח מאוד גם בפסיפסים ובעיטורי כלים בעת העתיקה, נוכחים ביצירתו של סנד: הרבה קופסונים, הרבה פקקים, הרבה פסלים, הרבה קערות קרמיקה. כתר הרימון חוזר ומיוצג בצורות מצורות שונות גם בקופסונים: פעם זו כומתה, פעם קסדה, פעם כובע נפוליון, פעם כובע עם פונפון או כובע ראש סוס, תרבוש, שטריימל, כיפה, קרני שור או רעמת שער

הנחצית בעצם גדולה. את הדמויות המוקדמות של הקופסונים צייר סנד בקווים פשוטים ובצבע אחד, ללא פרטים כמו כפות ידיים ואף. כמו גוף הרימון, אבל מרובע. הם רקדו בין בתי העיר, קפצו או צנחו מהשמים. חלקם שמחו, חלקם לא.

SENED. הקופסונים הם מעין דיוקן עצמי וגם בבואה חברתית. הם מתפצלים ומתפרסים על פני רחובות העיר ובכל מקום שסנד חולף בו. הוא שולף במהירות את גיליונות תצלומי הרנטגן שבהם חתך מבעוד מועד את השבלונות המרכיבות את שכבות הצבע של כל ציור, מרסס, חותם וממשיך בדרכו. השריטות, הנגזרות והכתמים המופשטים מופיעים גם הם ברחוב ועל כל מיני מצעים. סנד הוא לא רק קופסונים. את מכלול יצירתו משלימים פסלים קרמיים, פסלי חיות מופשטות, קטעי אנימציה, ציורים על בד, מגנטים מצוירים ופקקים. דרכם הוא מציג באופן מזוכך את רגשותיו, מסמן ומתייג, שובר את האנונימיות של המצע ויוצר פעולה בסיסית של גרפיטי המשתלבת בנוף העירוני.

הגירה. סנד נולד בקיבוץ גבעת השלושה ב-1971. אמו יועצת חינוכית ואביו היה פרדסן בקיבוץ ואחר כך עסק במסחר ובשיווק. בהיותו בן שלוש, עזבה המשפחה את הקיבוץ ועברה לפתח תקווה הסמוכה. ההגירה מהקיבוץ אל העיר הותירה בסנד שריטה, והוא המשיך לחזור ולבקר בקביעות את המשפחה הרחבה ואת החברים שנותרו בגבעת השלושה. הביקורים בקיבוץ הטביעו בו את חותמם: חופש, אדמה והיכרות אינטימית. מן השורשים האלה צמחו עבודות כמו ציוריו ברחוב נחלת בנימין, שבהם נראים הקופסונים סועדים יחד סביב שולחן ארוך, או ציוריו ברחוב צ'לנוב, שבהם יושבים הקופסונים סביב מדורה קטנה ולידם עמוד טוטם המורכב מדמויות מנהיגי השבט. ממדשאות הקיבוץ ושביליו הוטח סנד על מדרכות העיר ובין בתיה, וכאן החלה דרכו בחיפוש שייכות. הוא החל לצייר ציפורים ודרכן ביקש לעוף, לנוע ולנדוד. הציפורים חזרו והופיעו בעבודות מאוחרות והצטרפו אליהן דרקונים, כדורים פורחים וספינות נושאות קופסונים. מאוחר יותר מצא את דרכו לתנועת הצופים ושימש במגוון תפקידי הדרכה בשבט "ראשונים". עם חבריו מהעיר יצא לחופי תל אביב ואילת לצלול ולגלוש

על גלי הים, ונהנה מן החופש ומן הפעילות המאתגרת. את שירותו הצבאי החל בגרעין נח"ל שהשתלב בקיבוץ חצרים, והיה שם חצרן. בהיותו בפלס"ר של חטיבת הנח"ל נפצע ואחר כך עבר לתפקיד מש"ק ידיעת הארץ בביקוד החטיבה. לאחר שחרורו היה מדריך נוער בבית ספר נווה צאלים לחינוך מיוחד. בד בבד למד אדריכלות בבצלאל, ואז גם "נולדו" הקופסונים.

פופ. הנסיך הקטן, סנטה קלאוס, משה דיין, החבובות, גיבורי-על, משפחת סימפסון, ואן גוך, שודד ים, טרזן, שרוליק, אלביס פרסלי - חלק מהקופסונים הם מחוות לדמויות מהתרבות הפופולרית שסנד מלבישן בהתרחשויות העירוניות שהן מעורבות בהן. הן מופיעות במפתיע בין קירות העיר, במרחב הציבורי, מודגשות בפלטת צבעים שמחים: צהוב, סגול, חום-כחול, כתום ואדום. הדמויות מתקשרות לא רק בינן לבין עצמן אלא גם עם עובדי האורח. חלק משמעותי מהעבודות ממוקם בגובה נמוך יחסית, גם כדי לא להשתלט על המרחב יתר על המידה וגם כדי לפגוש ילדים בגובה עיניהם. דבר זה נעשה במודע, בידיעה שלעיתים קרובות ילדים רואים פרטים שמבוגרים מתעלמים מהם, וכך יוצרים הקופסונים דיאלוג בין סנד לילדים.

כנעני. בפשטותם ובהתרחשויות שבהן הקופסונים מעורבים, הם מזכירים סצנות מצוירי מערות ומכתובות סלע שיצר האדם הקדמון, וגם דמויות שציירו ופיסלו המצרים הקדמונים. אך סנד מכוון לאמנות הכנענית, זרם באמנות הארץ ישראלית שפעל במאה העשרים ואת שיאו מייצגים פסלים כמו "האריה השואג" של אברהם מלניקוב (1935) ו"נמרוד" של יצחק דנציגר (1939). במכלול יצירתו של סנד בולטת עבודתו הפיסולית - קערות קרמיקה ופסלי חיות מופשטות. המפגש הראשון של סנד עם הקרמיקה והתנסותו בחומר היה בסטודיו שהקים סבו בקיבוץ גבעת השלושה, ובמשך היה גם תנור קרמיקה. קערות אלו משלימות בקווים מעוגלים ומוחשיים את דמויות הקופסונים המרובעים והדו-ממדיים.

זוגיות. רוב הקופסונים באים בזוגות, ולפעמים לידם בעלי חיים - ציפור או אריה. ההתרחשות היא ללא מילים, והקשר בין הדמויות נוצר בהבעות

פנים, בפעולות ובחפצים. הקופסונים אוחזים חפצים יום-יומיים כמו גיטרה, תפוח, ויו, שרביט קסמים, מפתח, גפרור, בובה, כפפות אגרוף, פחית צבע תרסיס, מיקרופון, משקפת או דגל. בציורים רבים הדמויות הנשיות הן הפועלות, היוזמות והנועזות. באחת העבודות, הדפס חיתוך עץ, יש קופסונים בצורת אדם וחיה. כאן, בניגוד לסיפור המקראי, אדם הוא שמגיש תפוח לבת זוגו, והיא מניפה אליו סכין – ספק מורה לו לחתוך למענה את התפוח לאכילה, ספק מבקשת לדקור אותו. בעבודה אחרת בדרך פתח תקווה קופסון מצייר קופסונית מכוערת. בציור הוא מייפה את המציאות והיא יפה. בעבודה אחרת ברחוב שלוש בנווה צדק נראה זוג קופסונים כהה עור יוצא לצייד או לקניות – הוא עם עצם גדולה תחובה בשערו ובידו הוא אוחז לפיד בוער, והיא נושאת חנית ועל מותניה תיק צד אפנתי. בחלוף השנים התפתחו הדמויות בסגנון, ואפשר למשל לזהות קודים בדמויות: לא לכולן יש אף או אצבעות בידיים, ומכאן שאף בדמויות בעלות אף רומז על אגו. ידיים ואצבעות רומזים שהדמויות בעלות יכולת עשייה.

תל אביב. "נכנסתי בצורה תמימה ונאיבית למרחב הציבורי, מקום שבסופו של דבר הוא מאוד עדין. אנשים מסתובבים בו ולא תמיד שמים לב לאמנות שנקרית בדרכם. הייתי רואה מקום ריק והייתי נשאב אליו, מקום שיש לו נראות אך הוא במידה מסוימת גם נסתר. בהתחלה כשהייתי מצייר ברחוב ניסיתי להיות בלתי נראה, אבל היום יש יותר הכרה ואפשר לעשות דברים יותר גדולים ומורכבים. אין לי עניין רק במקומות בולטים, אלא יותר במקומות שקצת נחבאים ודרכם אפשר להוסיף רובד חיובי לעיר. למשל העבודות על ארונות סעף ברחובות שוברות את האנונימיות של הארונות ומספקות להם זהות רגעית, דרכם יש לי אמירה אישית. הפעולה עצמה היא לא אנטי-חברתית ואנשים מתקשרים לדמויות ומוקסמים מהן והיופי, גם אם העבודה קשה לעיכול. תל אביב ובכלל המרחב הבנוי הם מקומות מזמינים ליצירה, בעיקר מקומות מוזנחים ובמיוחד בדרום העיר תל אביב, אך הרצון שלי הוא לפזר את העבודות כדי לייצר אמירה בכל העיר ובכל מקום אחר. הדרום רווי היום בציורים ואני מחפש אתגר דווקא בצפון העיר, שם יותר קשה לעבוד כי הסביבה נקייה ומבוקרת יותר, וקיים יותר חשש".

לאה פיל. הגרפיטי גלש גם לטקסט. כשהמחאה החברתית התחזקה בקיץ 2011 מצא סנד שחל שיבוש ברחובות שהיה רגיל אליהם. כרזות שקראו להפגנות הביאו אותו ליצור שיבוש בשפה באמצעות שימוש חוזר במילים "לאה" ו"פיל", שמקורן במילה "להפיל" בסיסמה "להפיל את הקשר בין הון ושלטון". השיבוש שיצר במילים הוא הד מילולי לפעולה העיקרית שיוצר סנד בעבודות הרחוב שלו, המשבשות את המרחב הציבורי. לאחת ההפגנות הגיע סנד עם שלט גדול ועליו המילים "לאה פיל", המשבשות את השיח ההמוני הקורא "להפיל את השלטון". בעקבות התחזקות כוחה של הרשת החברתית פייסבוק כבמה להצגת רעיונות ועבודות החל סנד לפרסם סטטוסים על המחאה והשינוי בתל אביב: "חדק חברתי", "כולנו לאה, כולנו פיל", "בקיטנה של לאה יש פיל לבן" ו"נמה לאה נמה, שקט בחוצות". גם הקופסונים מגיבים על המציאות החברתית והפוליטית בישראל.

מצע. לא רק רחובות העיר משמשים מצע לעבודות. דפנות של קופסאות מחשב, תמרורים, שלטים, פחיות צבע, פקקים, גלגשות, דלתות וקופסאות אריזה הם רק חלק מהמצעים הניידים שעליהם סנד יוצר, והם מבטאים את זיקתו לתרבות בת-קיימא ולזרם הדאדא שפעל בתחילת המאה העשרים. בין השאר הוא נתן פרשנות חדשה לחפצים מהיום-יום.

ממלכה. מיד לאחר לימודיו חיפש סנד את דרכו בתחום האדריכלות, ובסיוע הקרן הקיימת לישראל חידש טרסות עתיקות בשמורת הסטף. הוא החל לעבוד בשחזור חקלאות הר מסורתית והתנסה בבנייה באדמה. אחר כך נדד ברחבי הארץ וב-2004 התיישב בדירת גג בתל אביב. למעשה הדיירה הייתה חדר כביסה אופייני לבתים שנבנו בסגנון הבינלאומי בשנות השלושים. הגג הגדול השקיף על מפגש הרחובות יהודה הלוי ומזא"ה ועליו הציב סנד קורה להליכה ויצר סביבה את עבודותיו על כל שטח הגג. אירועים רבים התקיימו על הגג והשתלבו היטב במפגש בין מרחב הפעולה לחופש שזימן המקום. לאחר יותר מעשור נאלץ סנד לעזוב את דירת הגג ולעבור לדירה טיפוסית בפלורנטיין.

אחרית. הקופסונים ממשיכים לחקור מקומות שבהם טרם ביקרו ואנחנו אתם.

הקומיקס כמערכת מסמנים וכשפה

בן ברוך בליך

עדי סנד הוא יוצר רב־תחומי. הוא נודד בקלות ממדיום למדיום, מיצירות גרפיטי במרחב העירוני אל יצירות קומיקס אינטימיות. בשני ענפים חזותיים אלו הוא מישיר מבט אלינו, אל החברה הישראלית, אף על פי שאינו מציג דמויות ממשיות. כל דמויות האוריינות החזותית שלו הן דמויות מטפוריות. הן אינן דומות לדמויות ממשיות, אך הן מלמדות אותנו על תכונותיהם ועל ערכיהם של בני אדם. סנד יוצר שפה ייחודית המשתלבת היטב בזירת הקומיקס על מאפייניה הייחודיים.

קומיקס הוא מדיום בעל שתי זרועות פעולה - משפטים ותמונות. מצד אחד קומיקס הוא טקסט, המופיע בתחתית מסגרת הציור או בבוטות במסגרת הציור כשהגיבורים מדברים זה עם זה או מהרהרים. מצד אחר קומיקס הוא מדיום חזותי, והתמונות הממלאות את המסגרות מחייבות פרשנות ופענוח בזיקה לטקסט. הלשון והתמונה הן אפוא כלי הנשק של צייר הקומיקס, ושני מרכיבים אלו שווים במשקלם ובחשיבותם ביצירת החוויה של הקומיקס. מבחינה זו מדובר במדיום מיוחד ויוצא דופן, שונה משילובים אחרים שבהם רכיב אחד הוא רם מעלה - השפה בסיפור מאויר, שבו הטקסט חשוב מן התמונה, או הציור מימי הביניים, שבו הסצנה המתוארת חשובה מן הציטוטים מכתבי הקודש. בדברינו כאן לא נוכל להעניק תשומת לב שווה לשני איבריו של הקומיקס - השפה והתמונה. כידוע, את הלשון ניתחו בלשנים ופילוסופים מכל זווית אפשרית; את הדימוי החזותי זנחו משום מה ועסקו בו רק קומץ של פסיכולוגים, סוציולוגים והוגים בפילוסופיה. חיסרון זה בולט בתקופתנו, שבה התרבות החזותית שוות ערך לתרבות המילולית ואולי עולה עליה, וטבעי שנקדיש תשומת לב להיצג החזותי ולתכונותיו לפני שנבדוק את מקומו בקומיקס ואת שילובו בשפה.

ראיית הקומיקס כשפה איננה חדשה. כבר במאה ה-19 הגדיר רודולף טופפר (Rodolphe Töpffer)¹ את רצועות הקומיקס כמערכת של מסמנים.

עם המהפך הסמיטי והתפנית הלשונית בפילוסופיה נוצרו כלי ניתוח חדשים בתורת הספרות, באמנות, בתקשורת החזותית, וגם בקומיקס עסקו סמיטיקאים² ופילוסופים של הלשון.

התפיסה שקומיקס הוא מדיום אוטונומי מוצאת את ביטוייה גם בקרב תאורטיקנים, הבוחנים את הקומיקס מבעד לתאוריות של הפילוסופיה של הלשון. למשל תחושתו של טופפר, שראה בהעוויות הפנים פרמטר חשוב בקומיקס מפני שצייר הקומיקס מביע את רעיונותיו בתיווכן, קיבלה אישור אמפירי במאמר מאת עופר פיין ואסא כשר.³ במחקרם השתמשו פיין וכשר בסדרת הקומיקס אסטריקס (Astrix). מטרתם הייתה כפולה: למצוא מתאם בין מחוות הגוף והפנים של הגיבור לבין הדיבור המלווה בטקסט את התנהגותו; ולבדוק אם הקוראים מבינים באמת את מחוות הגוף של גיבורי הקומיקס ומפרשים נכון את התנהגותם. מסקנת החוקרים הייתה שאפשר להבין את מחוות הגוף של גיבורי הקומיקס ללא זיקה לטקסט המובא בצדו, כלומר למחוות הגוף והפנים של גיבורי הקומיקס תפקיד חשוב ואולי מרכזי בהצגת תוכן הסיפור. עוד נמצא שהקוראים יכולים לזהות בקלות את המניע למחוות הגוף של הגיבור, ושאינו קשר מובהק בין מחוות הגוף בקומיקס לבין מחוות הגוף המוכרות לנו בחיי היום-יום. אם כן, מחקר זה מאשר את החוש הבריא של טופפר, שהבין שקומיקס הוא סוגה אמנותית שאיננה מחייבת קשר למציאות, ולכן הקומיקס רשאי להמציא מחוות גוף שאת משמעותן ניתן להבין בהקשר הפנימי של סדרת התמונות.

-

מופע הדמויות של עדי סנד עולה בקנה אחד עם מסורת הקומיקס והגרפיטי. בדומה לחלוצי הקומיקס וליוצרי אמנות הרחוב, סנד בוחן מבעד למיקרוקוסמוס האיש של את ההווה והמציאות הישראלית. בהיותו יוצר רב־תחומי, הנווד בין הפרטי אל הכללי ולהפך, סנד מציב לפנינו מראה עקומה ומעוותת ואנו, המתבוננים בה, אמורים להקיש ממנה על אודותינו. שפתו היא שפת הגרוטסקה - יצורים דוממים המתבוננים בנו מבעד למראה מעוותת, ובכך מצביעים על המציאות הגרוטסקית שבה אנו חיים. אולם יצוריו של סנד אינם חיים בחלל ריק. הם חיים בתבנית ממוסדת: על קירות של בתים פרטיים ושל מוסדות

ציבור, על חומות המפרידות בין בתים ועל לוחות מודעות. כל אלה הם תפאורה אורבנית, המצייתת לחוקי התב"ע שנקבעו בחדרי חדרים של מנהל ההנדסה אי שם, והנה בא לו עדי סנד ומשבש את הסדר האורבני. הוא קורא עליו תיגר ויוצר מערך של מסמנים המכוונים, אם נרצה או לא, מערכת לשונית חדשה וצבר חדש של משמעויות שלא היו לפני כן. הקיר הלבן, הטעון בשפה אדריכלית נתונה, משנה את פניו בו ברגע שסנד מצייר עליו את דמויותיו. הוא חדל להיות מעטפת של בניין והופך ל"שפה", "גריד", מעין תמרור הבא לטעון טענה. המרת הקירות האטומים והמהונדסים, הריקים מכל תוכן, לקירות "מדברים" היא יצירת פעולה תמונתית (picture act) של הקיר, המעוררת מקהלה של קולות בלתי נשמעים של המרחב העירוני הקר והסימטרי והופכת אותו למרחב עירוני רב־ערוצי ורב־קולי. עדי סנד הוא המלחין, המנצח והתזמורת גם יחד. מקהלת הקולות הפוליפונית שלו מאתגרת את הנווד בעיר הגדולה, המגלה להפתעתו עוד ועוד יצורים בעלי טביעת אצבע שאין לטעות בה.

1 Kunzle, D. (2007), "Father of the Comic Strip: Rodolphe Töpffer", Mississippi U. press.

2 Miller, A. (2007), "Reading bande dessinée: approaches to French-language Comic strip", Intellect Bristol, UK, pp. 73-242.

3 Fein, O., Kasher, A. (1996), "How to do things with words and gestures in comics", Journal of Pragmatics, Volume 26, Issue 6, pp. 793-808.

תשומת לב עדינה

נטלי מנדל

את הקופסון הראשון ראיתי בירושלים לפני עשר שנים ויותר. דמות קומיקסית, שרבוט, קשקוש, אך כשאתה מביט עוד רגע אתה מגלה שהדמות הקטנה גזורה שכבות שכבות בתשומת לב עדינה, בחיתוכים דקיקים ליצירת קמט, קו, רגש. קופסון שובב, נאיבי, מצחיק, אך גם רציני מאוד, לעתים אגרסיבי: כלב נושך ילדה, אדם קדמון מקושט בראשים, דמות ועוד דמות ואתה נכנס לעומק הדבר הזה, העולם הזה, עולם מאויר, כמו כדי לנסות להסביר משהו, לתפוס רגש ברמיזה, כדוגמה, כבדיחה, רגעים יומיומיים מתוארים בצבעים שמחים ובציניות גדולה, לבבות עקומים, אצבעות חסרות, דגלים משובשים. והכול חתוך במדויק, חושף קו ועוד קו מדמותו של האמן, מחייו.

כשפגשתי את סנד התיידדנו מיד. הסטודיו המבולגן שלו היה לנו מקום מכגש ובריחה קטנה מהמציאות הישראלית הלא פשוטה. היינו יושבים על הגג בשמש וצוחקים ובוכים.

תכשיט / מדבקה עם שריטה

יונתן אופק

נאמנותו העיקשת לעקרונותיו לא עושה לעדי סנד חיים קלים. קשה להיות תמיד חשוף, להיאבק, לשחוק את הקצוות עד שורשיהם, לחפור ולחפור עד שהוא נלאה ואי אפשר עוד. על פי רוב יעדיך בן אדם לעגל פינות ולהתפשר בנקודות החיכוך עם העולם, לפתח עור של פיל.

אהבת אדם וביקורת החברה וגם הרצון לתיקון פנימי ולהשבת האיזון אינם נחלתו הפרטית של עדי, ועם זאת הוא בן בית מוכר ורצוי בשדות אלו. עמידתו על עקרונותיו לא פעם מוכיחה את הסביבה, מציבה מולה מראה ומתעמתת עמה. הילד שצעק "המלך עירום!" הרי הוא כעדי. יסוד הביקורת ספוג ונוטף ממנו פנימה והחוצה - מוסר חברתי, צדק, שוויון, כבוד, צניעות, חוס ואהבה. הרבה אהבה.

עקבות עברו משתקפים בפועלו, בחייו ובעבודתו. ילדות, קיבוץ, משפחה, חברה, צופים, ים, עפיפונים, צבא, טאי צ'י, בצלאל, ירושלים, מעגלי הדרך, מסיק זיתים, סטף, טבע, בין העיר לכפר. בן הכפר בעיר. בפתוחות, באומץ ובהכרה משליך עדי את נפשו לתהומות היצירה, מתמסר ותמיד תובע מעצמו יותר ולא נח מכיבושיו. חומר, צבע, שטח ומרחב.

לא אכנס ליצירתו הענפה בעובי הקורה. לא לדמויות ולדימויים, לא לאטריבוטים ולציטוטים, גם לא לפסיכולוגיה ולפילוסופיה או למסורות החומריות או למחברים ולמתחים שהוא יוצר כלהוטן - את אלה אשאיר למלומדים, ואולי מוטב למתבוננים בעבודתו.

רק אשאל: אמנות ברחוב או במזיאון?

מי יצא אל הרחוב?

זה שנפשו מאסה בקירות שבפנים, זה שכמעט נדחף החוצה, אם לא בגוף אז ברוח בוודאי. זה שחרד לעתיד, שמבקש להתריע, שמציב תמרורים. עדי סנד התברך בעין חדה שלא מהססת להזיל דמעה. עין שעטופה קמעי חיוכים, דקת הבחנה ופתוחה לרווחה, תרתי משמע. ידיו יציבות, יודעות להכות וללטף, ללחוץ ולשחרר.

בואו קופסונים חגי כנען

אבל לפני שנתיים או שלוש הקופסונים במרכבה דאו לבדם במרחב הבלתי מוגבל, ויום אחד גם זכו לקבלת פנים רשמית: מישהו הוסיף בתים בכמה קווים וכתובת שקראה אליהם: **בואו קופסונים להציל את העיר הזו!**

אני רוצה לדבר עם עדי על השכבות של הדימויים בעיר, על הקשרים בין הדימויים שלו לדימויים אחרים שנמצאים תמיד בסביבה ועל מה שעושה ההתערבות החזותית שלו לעיר.

אני מחכה לעדי ומסתכל על קופסאות החשמל בצומת. כל כך הרבה בכל מקום. בעצם בגלל עדי התחלתי לשים לב לנוכחות המוזרה שלהן בעיר.

עדי הוא פעיל חזותי. נקודת המוצא לפעילות זו היא הבדל עקרוני שקיים בין הופעת ציור או כתובת ברחוב לבין הצגת אמנות בגלריה או במוזאון. אמנות אורבנית שייכת לרחוב. היא חלק ממנו, מחוברת כמו עדי לרופק של המרחב העירוני, לתדר הסמיוטי שבו הרחוב חי. אפשר לומר זאת אחרת: מי שמתבונן באמנות אורבנית תמיד גם מתבונן בעיר עצמה, ולכן אמנות אורבנית נעשית מעניינת בדיוק כאשר היא מצליחה, מעבר לדימויים שלה, לגלות לנו את הרחוב, להראות לנו את העיר באופנים שלא הכרנו.

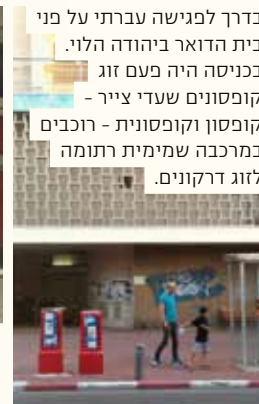
אלבני פינת יהודה הלוי.

קבעתי להיפגש עם עדי סנד ברחוב

הזיכרון העירוני הוא חמקמק. דברים משתנים מהר.

בדרך לפגישה עברתי על פני בית הדואר ביהודה הלוי. בכניסה היה פעם זוג קופסונים שעדי צייר - קופסון וקופסונית - רוכבים במרכבה שמימית רתומה לזוג דרקונים.

הרעיון היה להסתובב קצת יחד בעיר, לדבר על אמנות אורבנית ובעיקר לראות דברים שעדי עושה ברחוב.

כבר אי אפשר לראות הרבה מהסצנה שיצרו הקופסונים בבית הדואר. שכבות חדשות של כתובות, והדבקות, מכסות את הקיר, שבעצמו גם עובר תהליכי התפרקות.

למרות האיסור החמור לפתוח

גם תיבת פנדורה
קיבלה טוויסט.

עדי עושה בדיוק את
זה. אבל, הוא עושה
זאת בדרכו שלו.
איך? עם הנגזרות המקווקות
הוא פותח את הקופסה כמו
שפותחים דיון, כמו ששאלה נפתחת.

מאז שהוא נותן בקופסאות
סימנים, הארכיטקטורה הבונקרית
שלהן הפכה לגלויה, ואיתה גם
העובדה הלכאורה ברורה מאליה,
שהרחובות שבהם אנחנו חיים
מחוברים למערכות טכנולוגיות,
לשלטון, ולכן גם לפיקוח, כמו זה
של מצלמות האבטחה שהולכות
ומתרבות בעיר.

אישה יושבת על המדרכה
בפינת רחוב העלייה
וצועקת בקולי קולות.
אני מתקרב להקשיב לה.
היא צועקת "אלוהים
אוהב אותך, אלוהים
אוהב אותך!"

עדי לא מגיע
ואני מסתכל בעוד
קופסה, הפעם קופסה
שעומדת לבדה. על הקופסה יש אזהרה:
"אסור לפתוח! סכנת מוות!" חתיכת איסור.
מסתבר שהמוות נמצא קרוב, ממש מתחת לאף.

אני מבין שעדי כבר בסביבה.

וכשאני מסתובב חזרה לצומת

אני מקלף שכבות כי אני רוצה לראות
שוב את הקופסונים שבמרכבה.

בואו, קופסונים.

אני מתרחק מהקופסה

שאלה שפונה אלינו,
העוברים ושבים, גם אם
אנחנו לא תמיד שומעים
או רואים.

ומגלה בפניה קופסון שמביט בה. רגע, בעצם יש קשר בין הקופסאות לקופסונים, לא?
הקופסונים הם יצורים עירוניים, כמו הקופסאות, כמונו.

מאוחר יותר באותו יום...
אחרי הפגישה עם עדי אני חוזר לבית הדואר.

ציונים ביוגרפיים

נולד בקיבוץ גבעת השלושה, 1971

מתגורר ועובד בתל אביב

1994-2000 - בוגר לימודי אדריכלות, המחלקה לאדריכלות,

בצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב, ירושלים

2011 - מרצה אורח במחלקה לתקשורת חזותית,

בצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב, ירושלים

2011 - מרצה אורח (סדנת אמן) במכון לאומנויות,

המכללה האקדמית תל חי

מבחר תערוכות יחיד

1997 - קפה גלריה טעמון, ירושלים

2005 - גלריה נתיב האור, חיפה

2006 - מוזיאון ינקו דאדא, עין הוד

2009 - גלריה גרוס, תל אביב

2010 - גלריה טובה אוסמן, תל אביב

2010 - גלריה חנינא, תל אביב

2013 - גלריה מיקה, תל אביב

2015 - מוזיאון בית אורי ורמי נחושטן,

אשדות יעקב מאוחד

מבחר תערוכות קבוצתיות

2005 - "רשות הרבים", שכונת נגה, תל אביב;

אוצרת: מעיין שלף (קטלוג)

2006 - "טריטוריה וזהות", הביאנלה הרביעית

לקרמיקה, מוזיאון ארץ ישראל, תל אביב;

אוצר: דוד כנפו (קטלוג)

2007 - "ארכיארט", הגלריה בבית האדריכל, תל אביב;

אוצרות: אלה גורן ורות יעקובסון (קטלוג)

2008 - "בכוונה פלילית - קולה של המילה", הזירה

הבין תחומית, ירושלים; אוצרת: סמדר שינדלר

- "אמני רחוב על סקייטבורד", הפסאז', תל אביב;

אוצר: Thrash Addiction

- "חומר צעיר", גלריה שי אריה, תל אביב;

אוצרים: רינה קמחי ואריה פרנקו (קטלוג)

2009 - "פוסטפופ", המוזיאון הישראלי לקריקטורה

ולקומיקס, חולון; אוצר: יובל כספי

- "המכונית המוסיקלית", גלריה ג'ולי מ., תל אביב;

אוצרות: גילית פישר וקרין מנדלוביץ (קטלוג)

- "רגישות לסביבה: יער, חורש ושדה בור", יערות

מנשה; אוצר: נטע שפירא

- "Visual Slang", המרכז לאמנות אברונס, ניו יורק;

אוצרת: לואיס סטבסקי

2010 - "בית 2", גלריית Apart.Art, תל אביב;

אוצרת: רותם ריטוב

2011 - "בפנים - אמנות רחוב בתל אביב", ביתן הלנה

רובינשטיין לאמנות בת זמננו, תל אביב;

אוצרת: טל לניר (קטלוג)

2012 - "צבעי בסיס", רמת הגולן; אוצרים: ליאור איינס,

אורן פישר

- "פתוח סגור פתוח", גלריית בית בנימיני,

תל אביב; אוצרת: קרין מנדלוביץ

- "Surf Writers", גלריית הריביירה, בתיים;

אוצרת: טלי חולדאי

2013 - "צבעי בסיס 2", רמת הגולן; אוצרים: ליאור איינס,

עידו אורן, רועי אבירם, אורן פישר

- "הקומה השביעית", התחנה המרכזית החדשה,

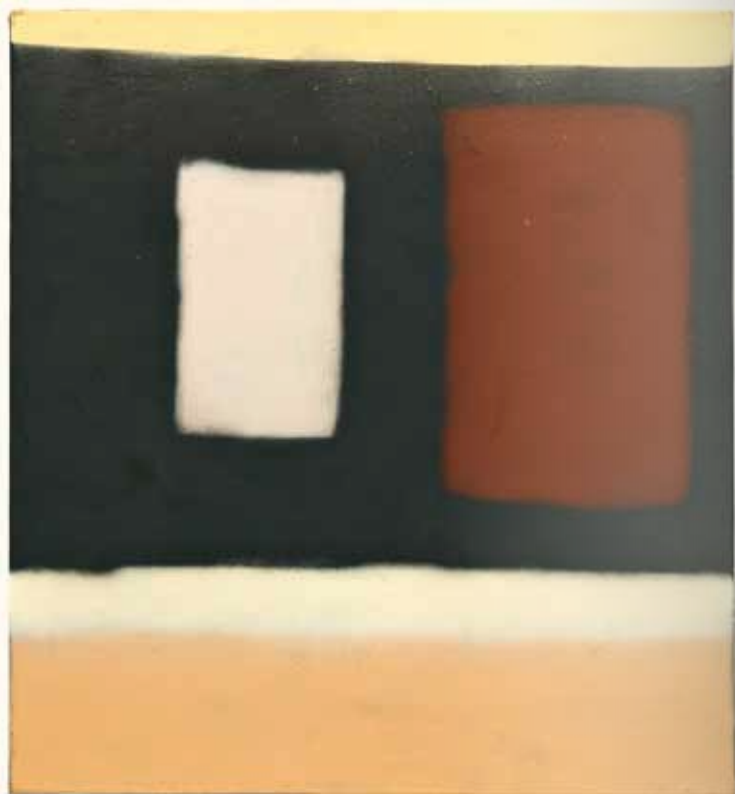
תל אביב; אוצרים: מתי עלה ועוז מדר

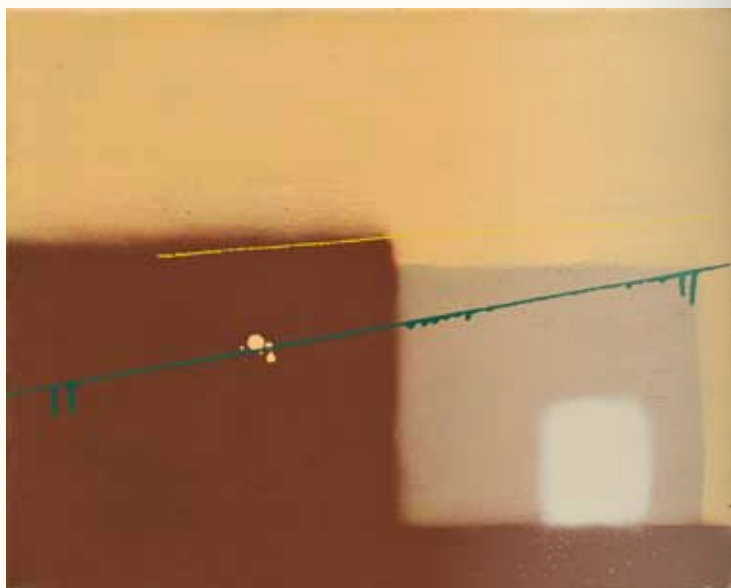
2014 - "פושטית", בית העיר - מרכז לתרבות אורבנית,

תל אביב; אוצר: גיא מורג צפליביץ'

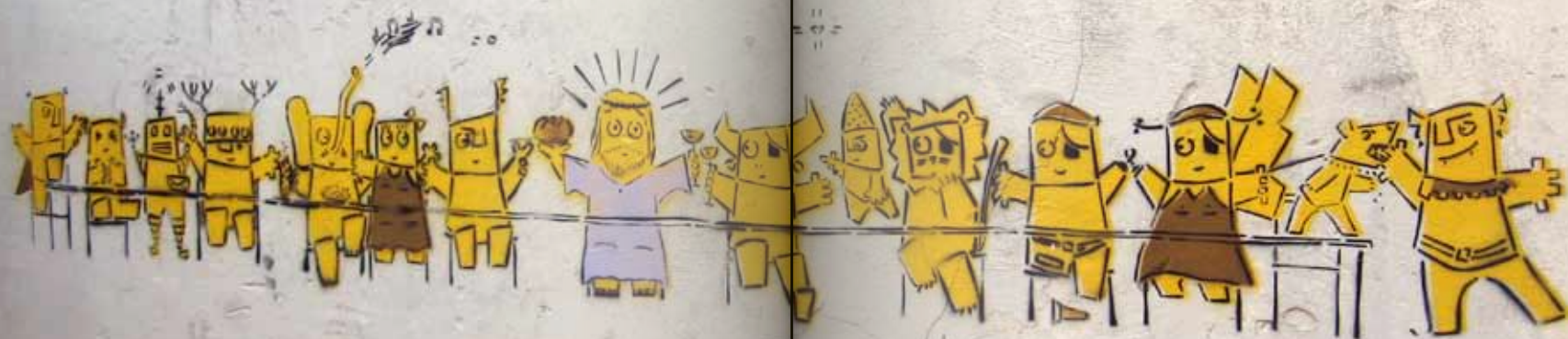

2012

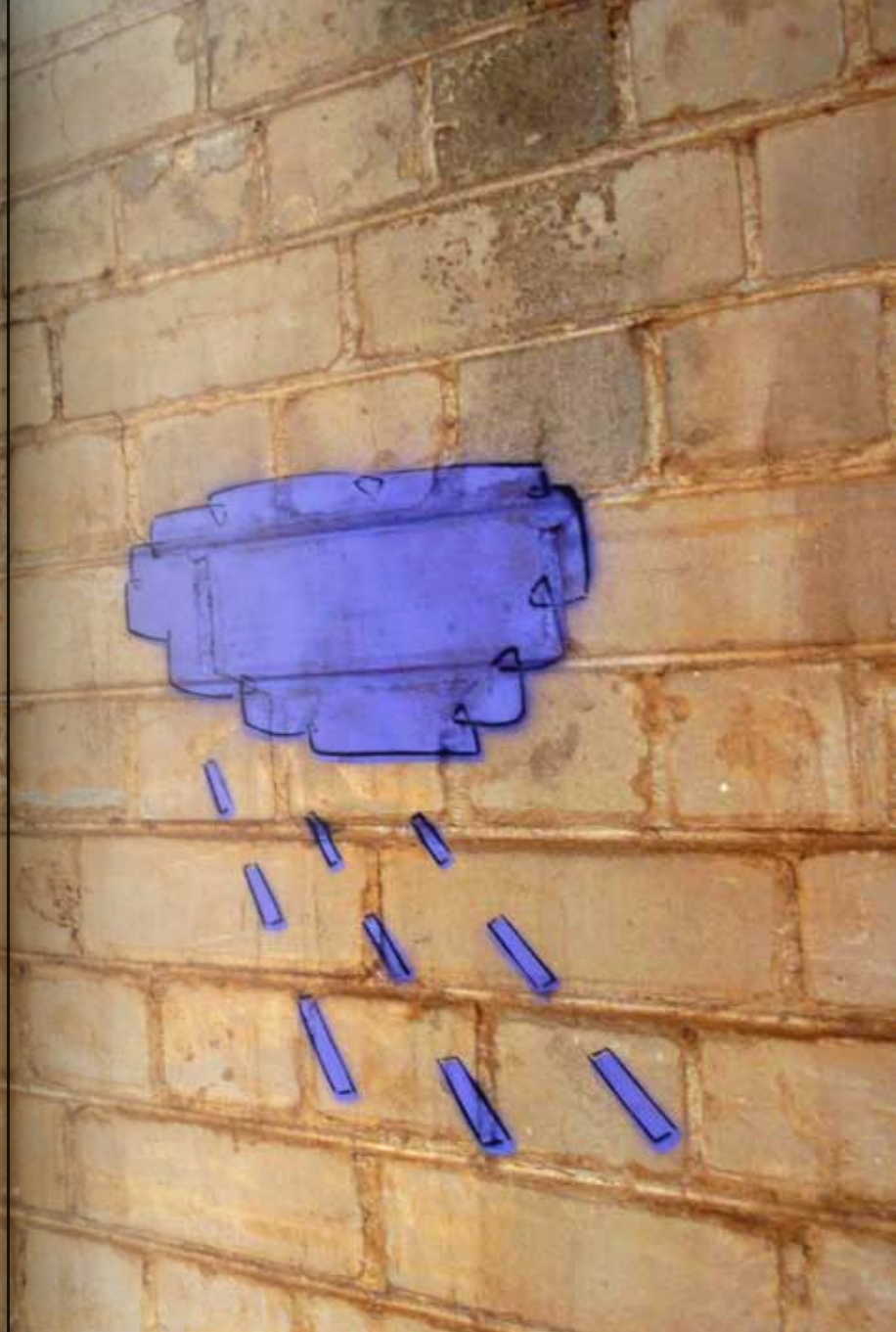

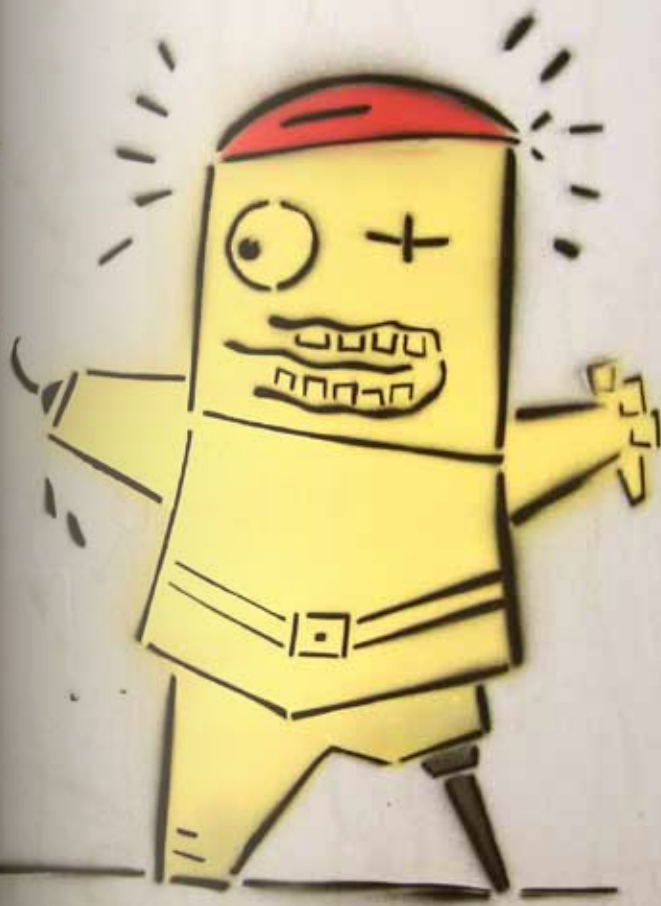

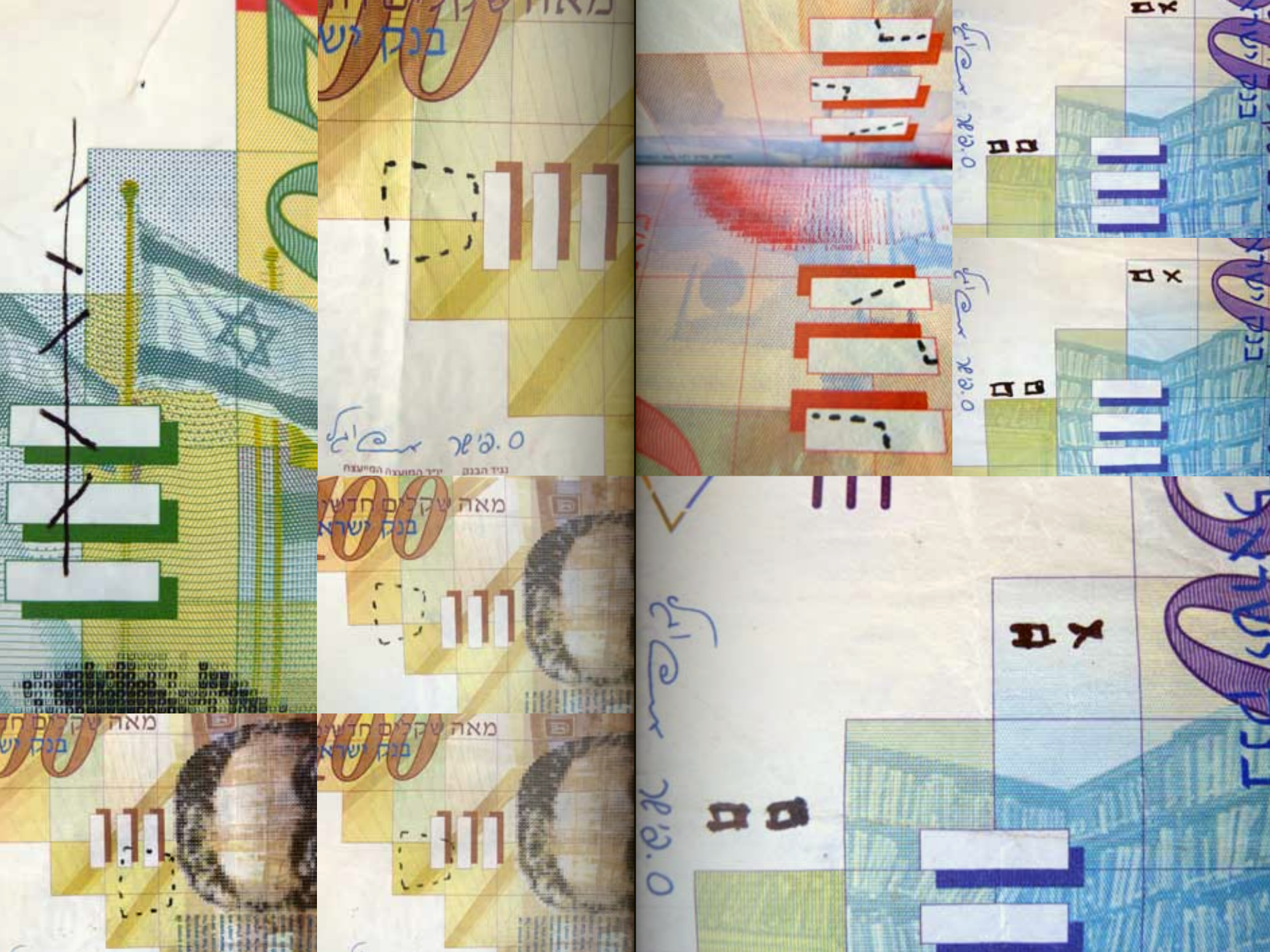

28

חדק חגרות

SONED

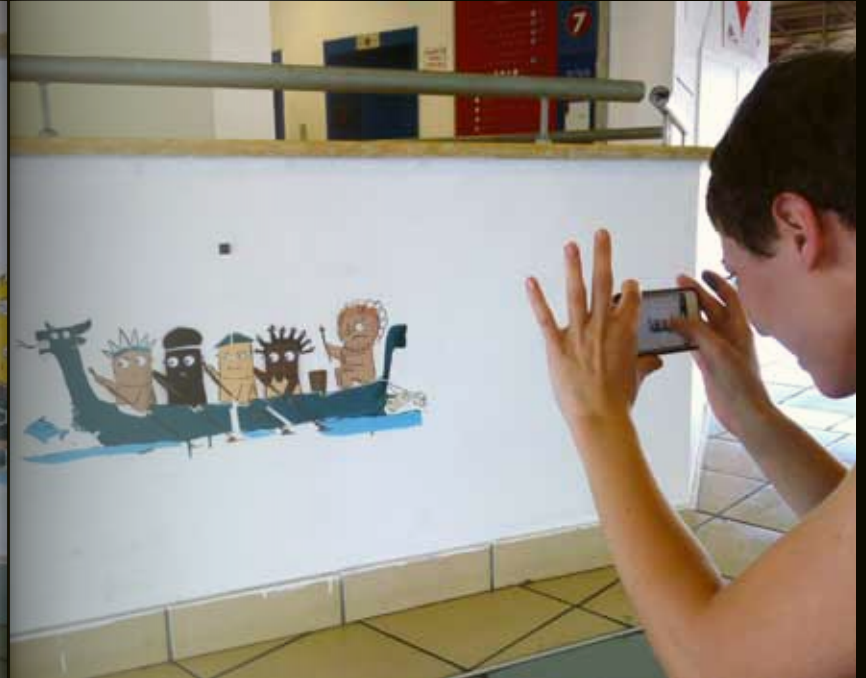
בלרינות
ש 149 = 2
3 = 200

facebook

Search for people, places and

Adi Sened

Timeline

Update Info

Update Info

Activity L

ds 3,549

More

Life Event

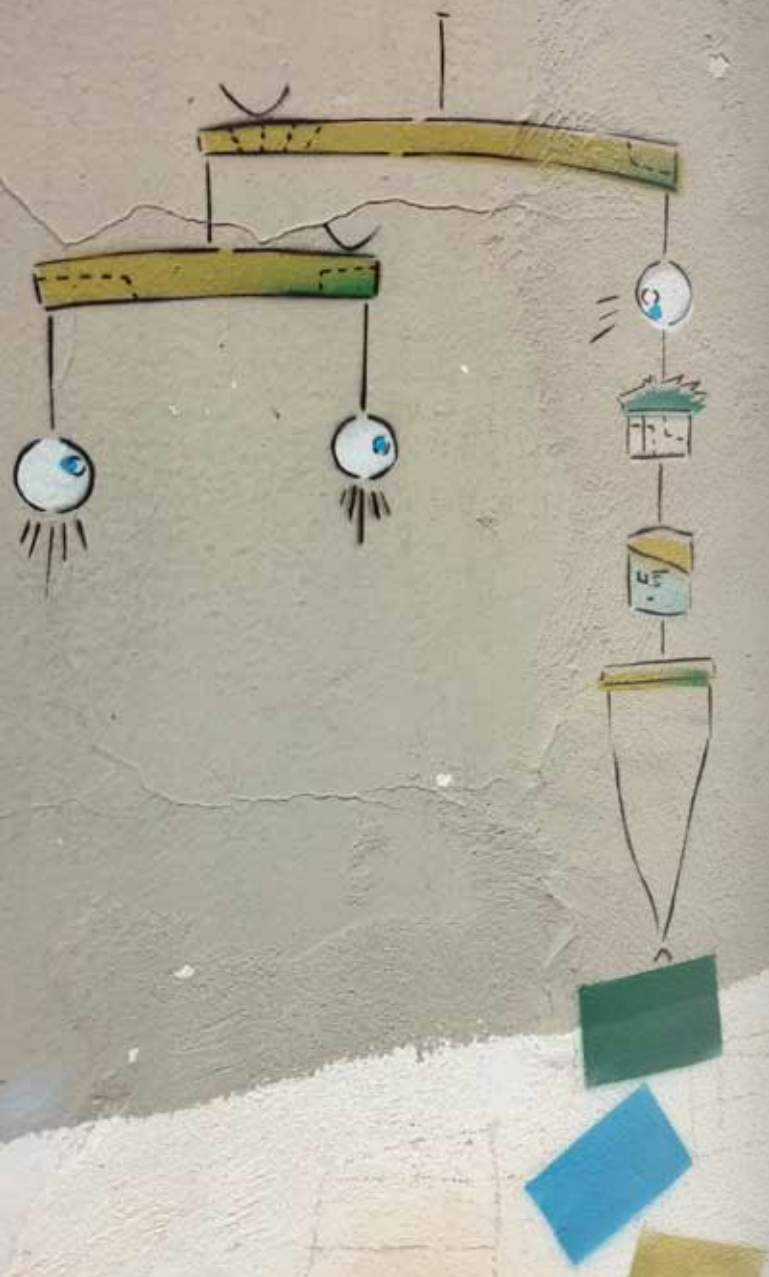

SENED

SENED

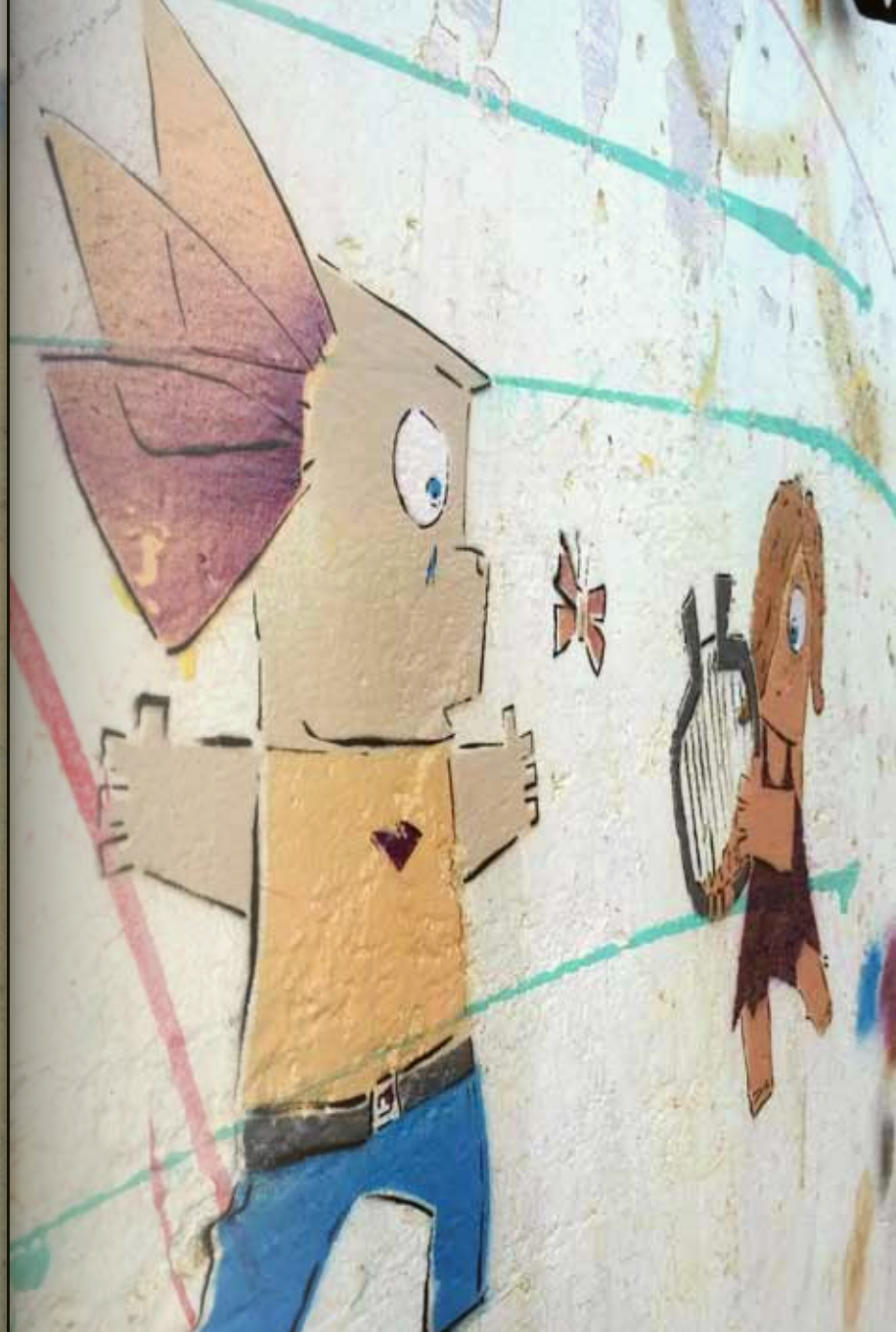

סליחה,
אתה מכאן

ביקשות
שאלות
אחר
על ה
ביקשות
שאלות
שאלות

Handwritten text in a stylized, blocky font, possibly reading "HILL" or "HILL".

Red graffiti tags or text, possibly reading "HILL" or "HILL".

10.04.14

W

אני אודהב אותך!

את שאני
ואני בסדר!
—

#את לא
שמונה

SENEID

